

WILBUR SMITH

& TOM HARPER

VÁLEČNÍK

KIO KAN

Wilbur Smith v Alpressu

Egyptská sága

Řeka bohů • Řeka bohů II – Sedmý pergamen •
Řeka bohů III – Čaroděj •
Řeka bohů IV – Vnitřní oko • Bůh pouště •
Faraon • Řeka bohů – Nové království •
Řeka bohů – Kola osudu • Řeka bohů – Dávný odkaz

Sága Courtneyů

Dravec • Monzun • Modrý horizont •
Triumf slunce • Na život a na smrt •
Hromobití • Ptačí vodopády • Pobřeží v plamenech •
Síla meče • Běsnění • Zlatá liška • Čas zemřít •
Kopí osudu • Zlatý lev • Nad propastí • Kořist •
Kobaltové nebe • Král králů • Tajemný oheň •
Temné dědictví • Divoký příliv • Nemesis • Válečník

Sága Balantyneů

Říše kamenného sokola • Tvrdší než diamant •
Andělé pláčí • Leopard loví v temnotách •
Král králů • Triumf slunce • Volání havrana

Samostatné romány

Diamantová cesta • Volání na ďábla •
Lovci diamantů • Posel slunce • Orel v oblacích •
Nenasytý jako moře • Běsnící spravedlnost •
Píseň slonů • Zlatokopové • Oko tygra •
Nářek vlků • Šelma • Predátor • Bludný kruh

Autobiografie

Na leopardí skále

edice
KLOKAN

Copyright © Orion Mintaka, 2024

Translation © Dalibor Míček, 2024

Originally published in the English language
as WARRIOR KING in the UK by Bonnier Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK Limited, London.

Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.

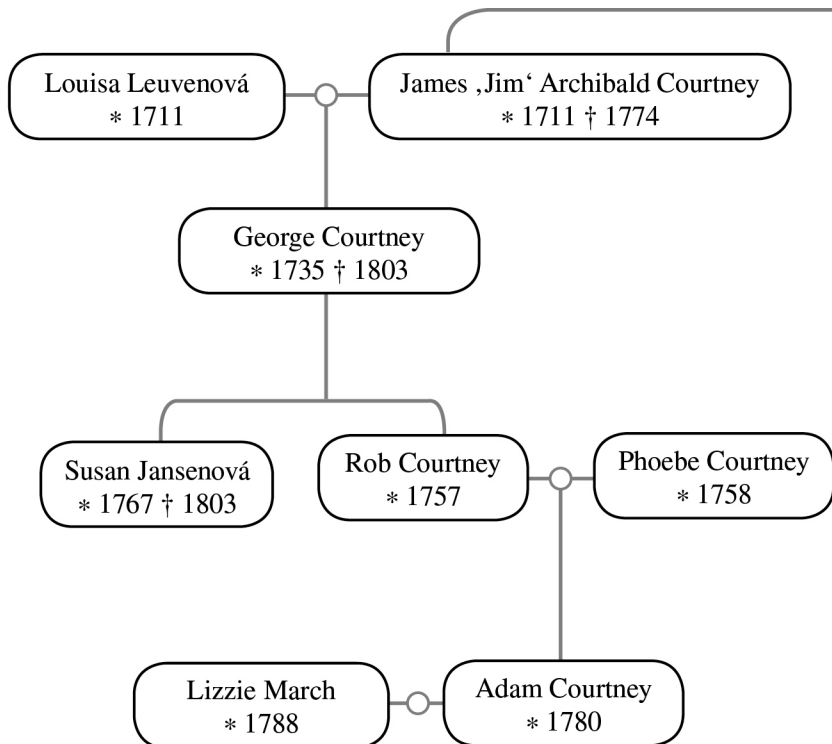
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Z anglického originálu WARRIOR KING
vydaného v roce 2024
nakladatelstvím Zaffre, an imprint of Bonnier Books UK,
přeložil Dalibor Míček
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Grafická úprava obálky Emil Křížka
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2024
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7695-346-8

*Tuto knihu věnuji své lásce
Mokhiniso.
Duchové Čingischána
a Omara Chajjáma
se vtělili do měsíce
zářícího jako dokonalá perla.*

**Rodokmen
Courtneyho
rodiny
v románu
VÁLEČNÍK**

Tom Courtney
* 1673

Christopher Courtney
* 1691

Lydia Foy

Gerard Courtney
* 1729

Clare
* asi 1773

Hugo Courtney
* asi 1766

Ralph Courtney
* 1799

Tento román, stejně jako všechny knihy vydané po jeho smrti, vznikl z nedokončeného díla Wilbura Smithe. Dokončil jej Tom Harper, jehož si Wilbur osobně vybral, aby se podílel na dotvoření příběhu, který by vytvořil dějový most mezi *Modrým horizontem* a *Na život a na smrt* v proslulé sáze rodiny Courtneyových.

Oba autoři vypracovali osnovu, která splňovala přísné standardy slavného romanopisce. Wilburova manželka Mokhiniso Smithová, jeho dlouholetý literární agent Kevin Conroy Scott a interní redaktor pozůstalosti Wilbura Smithe James Woodhouse s Tomem neúnavně spolupracovali, aby zajistili, že Wilburova představa bude realizována i v jeho nepřítomnosti.

ZÁLIV ALGOA, JIŽNÍ AFRIKA

DUBEN 1820

Vnitrozemí zůstávalo skryté. Ze zátoky se valila hustá mořská mlha, jež zakrývala kotvící lodě a stanové městečko, které před dvěma dny na pobřeží vyrostlo. Otupila každý zvuk a zůstalo jen moře – šumění vln tříštících se ve vlhkém vzduchu. Anna Waiteová stála na písčné pláži a připadala si, jako kdyby přepadla přes okraj světa.

Potřebovala být sama. Přitiskla si ruce na hrud a pohladila si prsa naběhlá mlékem, jímž měla krmit dítě, které již nežilo. Vzpomínala na noční mŕvu zrození na moři, kdy ležela s roztaženými nohama na stole, jen pár kroků od ní se námořníci věnovali své práci a k ní se skláněl starý lodní chirurg, na stěně za ním řinčely pověšené nože a rezavé pilky. Vzpomínala na děsivou klaustrofobii v malé kajutě hluboko v trupu pod čarou ponoru. Namáhavý porod trval osmnáct hodin a na svět přišla holčička. Matka ji pojmenovala Susannah.

O den později bylo miminko mrtvé. Pohřbili je do moře v plátěném rubáši zatíženém balastním kamenem.

Zármutek tak bolel, že se Anně chtělo křičet. Její dcera měla být předzvěstí nového života, kvůli kterému s Frankem opustili Anglii a chtěli si ho vybudovat v Africe. Cesta zahájená tak nadějně bohužel skončila smrtí a zoufalstvím.

Venku v mlze zaslechla dětský nářek. Určitě si to jen představuje. Ten zvuk ji pronásledoval ve zlých snech – duše vydaná napospas hrozbám, které nedokázala odvrátit, ani se s nimi smířit.

Anna nikdy nečekala, že se ocitne v Africe. Vyrůstala v malé vesničce v Penninské vrchovině v Anglii a černý

kontinent pro ni nebyl o nic skutečnější než nějaká pohádková země. Pak skončila válka, která vypukla ještě před jejím narozením. Napoleon byl poražen, ale vojákům, kteří se vrátili z evropských bojišť, to nepřišlo jako vítězství. Desetitisíce mužů, kteří neznali jiné povolání než vojenské, najednou zjistily, že jsou pro Korunu, již tak věrně sloužili, přebyteční. Patřil mezi ně i Annin manžel Frank. Našel si práci jako tkadlec na ručním stavu, ale mzda se v době míru snížila na polovinu a on nevydělal dost, aby se mohl postarat o dítě, které rostlo v Annině břiše.

Jednoho rána si Frank všiml oznámení vyvěšeného v arkýřovém okně obchodu se smíšeným zbožím. Vláda přidělí zájemcům půdu – dobrou, úrodnou půdu, slibovala vyhláška – spolu s nástroji, osivem a farmářským vybavením za úhradu nákladových cen. Nabízené pozemky se nacházely v Kapské kolonii na jižním cípu Afriky.

Frank si stáhl čepici do čela a pospíchal domů s výrazem odhodlání v obličejí.

Anna váhala, ale Frank bojoval při dobytí Kapského Města v roce 1806 a kousek černého kontinentu přece jenom viděl. Ujišťoval manželku, že země je nádherná rajská zahrada, kde když vyplivneš hroznovou pecku, před očima ti vyroste vinná réva. „Tohle je dar z nebes,“ řekl manželce a padl na kolena. „Odpověď na naše modlitby. Místo, kde se zabydlíme a vychováme budoucí rodinu.“

Slíbený ráj Anna dosud nespatriila. Na výzvu odpověděly čtyři tisíce osadníků, kteří se nalodili na plavidla poskytnutá vládou. Vysadili je na břeh v zátocě pustých písečných kopců a slatin a ubytovali ve stanech mezi křovinami a skalami, zatímco čekali na vozy, které je měly odvézt k přiděleným pozemkům. Frank stále doufal, že vnitrozemí dostojí snům, Anna však již pozbyla víru. Šest týdnů neviděla nic než vlhké lodní útroby a teď tu prokletou pláž, kde jim slunce rozpalovalo kůži a vítr na ně křičel, jako by je chtěl zahnat zpátky do nekonečného dravého moře.

Znovu uslyšela pláč – dítě. Ten zvuk ji bodl přímo do srdce. Do myšlenek jí vtrhly temné hrůzy. Zbláznila se? Mnozí z osadníků s sebou vzali své děti a ne všechny, které se během plavby narodily, potkal osud Susannah. Zdálo se však, že zvuk přichází z jiného směru, od zátoky. Mlha byla tak hustá, že Anna ztratila orientaci, jen písek pod jejíma nohama se zdál skutečný.

Nářek zněl stále hlasitěji – dítě plakalo z plných plic a volalo o pomoc. Jako by na tom závisel jeho život.

Žádný rodič jistě nemohl takový pláč dlouho ignorovat. Někdo ho brzy najde a uklidní ubohou, vyděšenou duší.

Pláč se stával čím dál trýznivějším. Byl to téměř nesnesitelný nářek, ale Anna si teď byla jistá, že přichází ze zátoky.

Běžela k vodě. Mlha zhoustla, Anna však rozeznala, jak se z přízračné šedi vynořuje temná postava, která hned zase mizí. Slyšela truchlivé vrzání a skřípot dřeva škrábajícího o skálu.

„Dítě musí být ve člunu,“ zamumlala sama pro sebe. Lodě však již vyložily všechny pasažéry a zakotvily daleko v zátocce. A kdyby to byl člun, ozývaly by se jiné zvuky – skřípání vidlic a supění námořníků namáhajících se u vesel, výkřiky kormidelníka a možná i konejšivý hlas matky dítěte. Nic z toho neslyšela.

Než opustila Lancashire, nikdy se s mořem nesetkala. Jeho bezedné hlubiny ji děsily a celou plavbu protrpěla ve stavu tlumené paniky. Ale teď byla odhodlaná. Ať už bylo dítě skutečné, nebo ne, cosi ji pohánělo ke zvukům pláče.

Vyhrnula si sukně a vstoupila do ledové vody. Záhyby šatů se nadouvaly, dorážející moře jí podráželo nohy. Proud byl tak silný, že ztratila rovnováhu a ocitla se napůl ve vodě. Přes hlavu se jí přehnal vlna, jak se snažila udržet se nad hladinou, a naplnila jí hrdlo, když vyděšeně vykřikla.

„Pomoc! Bože, prosím tě, pomoz mi!“ vykřikla a málem se zalkla, když její hlas přehlušila další vlna. Pak ji proud popadl za sukně a vysál do moře.

V dunách nad pláží, ani ne dvě stě yardů odtud, začínaly den čtyři tisíce duší. Lidé se oblékali, stáli fronty na snídani v polních kuchyních a diskutovali o zvláštностech nové země. Ženu volající o pomoc však slyšet nemohli.

Opuštěná, vyděšená a napůl utopená Anna rozpráhla ruce. Moře ji pohltilo a ona zoufale hledala v ledové vodě jakoukoliv oporu. Neúprosná síla oceánu ji táhla stále dál od břehu, kolem ní se vzdouvaly potřhané kusy chaluh a zvířený písek.

Vtom zahlédla před člunu.

Uvázl v rozsedlině mezi dvěma skalami, vlny do něj narážely a házely s ním sem a tam. Anna usoudila, že se brzy potopí – po hladině kolem už plavalo plno třísek a polámaných ráhen.

Další vlna odhodila loďku proti skalám. Anna se ulekla, že ji rozdrtí, ale pak se dítě znovu rozplakalo – bylo ve člunu! Ten nářek Annu rozpálil. Nedovolí, aby další dítě skončilo v bezedné hlubině. Z hrudi se jí vydral výkřik – stejně jako během pekelného porodu. Vší silou se opřela o skálu, k níž ji vlny přišpendlily, a vrhla se do hluboké vody.

Vlny stáhly člun zpět, pak ho zase vrhly dopředu a mrštily jím směrem k Anně. Když se přiblížil, hmátla po přidi, ale stále byla příliš daleko, okraj loďky mučivě mimo dosah.

Další vlna udeřila Annou o trup s takovou silou, až se bála, že si zlomí žebra. Chytila se přídě a držela, zatímco jí moře trhalo sukně, opírala se o člun a doufala, že se jí ho nějak podaří odlepit od skal.

Moře se kolem ní vzdouvalo, vlny se vrhaly na loďku. Anna nahlédla dovnitř.

Leželi tam tři lidé – žena, muž a dítě.

Muž se svalil přes hlavní příčník, zhroucený na dně. Žena ležela čelem k němu. Dlouhé medově zbarvené vlasy jí volně splývaly kolem ramenou, pod kůží spálenou sluncem se rýsovaly kosti – zjevně dlouho hladověla. Anna však poznala, že kdysi bývala krásná. Se zavřenýma očima a rukama složenýma v klíně vypadala tak klidně, až by si člověk myslel, že

spí. Hrud' se jí však nehýbala a kolem očí se už začala vkrádat šedivá bledost smrti.

Muž byl ohavně znetvořený. Pravou polovinu obličeje pokrývala změt syrových jizev v místech, kde byl ošklivě popálený, nažloutlou mrtvou kůži měl zkroucenou jako shluk červů. Na druhé straně obličeje mu vyrašily vousy. Byl oblečený do dlouhé tuniky bohatě vyšívané zlatými draky. Za opaskem se rýsovala zastrčená pistole.

Ani muž, ani žena nejevili známky života. *Jsou mrtví*, pomyslela si Anna s hrůzou.

Mezi dospělými leželo na zádech dítě se zavřenýma očima, drobná tvářička nafouknutá šarlatem mamutí námahy křičet. Chlapec. Byl zabalený v kusu pytloviny, ale zběsilým kopáním odhodil pokrývku a voda prosakující škvírou v trupu ji promáčela. Kůže již začínala modrat.

Anna se celou vahou opřela o člun a otočila před' o několik stupňů. Stačilo to. Najednou se loďka jako zázrakem uvolnila a vyklouzla mezi skalami do moře. Zmocnil se jí proud. Anna málem uvolnila sevření, jak se snažila udržet hlavu nad hladinou.

Chlapec znovu vykřikl, ale tentokrát jen slabě. Anna si nebyla jistá, kolik času mu zbývá.

Chodidly se dotkla dna. Mohla se postavit.

Nechala ranní příliv zanést člun ke břehu a vlny ho postrkovaly po pláži, dokud se nezastavil. Vyčerpaně klečela na písku a dávala slanou vodu, zatímco kolem ní pění bílý příboj a tahal ji za sukň.

Chlapec ve člunu zakňučel.

Přívalem adrenalinu Anna zapomněla na vyčerpání. Vstala, vzala dítě do náruče, rozeprala si přední knoflíky šatů, odhrounula látku od sebe a odhalila naběhlá ňadra. Zvedla dětskou hlavičku k prsu a chlapeček našpulil rty. Neomylně našel bradavku a sevřel ji tak lačně, až Anna zalapala po dechu.

Měla pocit, jako by se v ní protrhla přehrada. Horké mléko vytrysklo s takovou silou, až se zdálo, že jí spaluje maso.

Jak mléko teklo, ucítila dlouho očekávané uvolnění a projela jí série hlubokých záchvěvů.

Přitiskla si miminko k hrudi a znovu nahlédla do člunu.

Musel být na moři celé týdny. Nemohl pocházet z lodí kotvicích v zátocě, a pokud Anna věděla, v okolí se žádné přístavy nenacházely. Musel připlout od jiné lodi kdesi daleko na moři. Ale proč?

Anna pohladila hlavičku dítěte, pokrytou jemným zlatým prachovým peřím. „Předpokládám, že teď jsi sirotek,“ zamumlala.

„Co jsi zač?“

Na prázdné pláži zazněla ta slova velmi drsně. Ve stejném okamžiku se Anně sevřela kolem zápěstí ruka jako pařát a táhla ji dopředu. Leknutím dítě málem upustila.

Muž ve člunu nebyl mrtvý. Ze špíny a krve, která mu pokrývala obličej, na ni zíraly chladné a ostré modré oči.

„Kde to jsme?“ Jeho hlas zněl jako rašple. Divoce se rozhlížel, snažil se zrakem proniknout mlhou a pak upřel pohled zpátky na Annu. „Tohle je ten mys?“

„Zá... záliv Algoa,“ vykoktala s hrůzou.

Výhružně přimhouřil oči. „Pověz mi, jak se jmenuješ.“

„Anna Waiteová.“

„Co tady děláš?“ vyptával se dál.

„Přijela jsem s osadníky. Na lodích. Z Anglie.“ Ukázala do zátoky, ale mlha zakotvenou flotilu stále skrývala. „Připluli jsme teprve včera.“

Muž Annu pustil a nejistě se postavil. Jeho stisk jí zanechal na zápěstí temně rudou stopu.

„Jak se jmenuješ?“ zeptala se. Byla to neškodná otázka, ale položit ji vyžadovalo odvahu. I v zesláblém stavu z muže sálalo nebezpečí, cítila, jak z něj žhne jako řežavé uhlíky.

Vystoupil z člunu a málem se zhroutil do písku, jako by měl nohy z rosolu. Chytil se okraje loďky a opřel se. Jizvy na tváři sebou škubaly. „Ralph Courtney.“

„Odkud jsi přišel?“

Otázku ignoroval. Na pláži ležel dlouhý kus naplaveného dřeva vybělený sluncem. Muž ho zvedl, opřel se o něj jako o berlu a prohlížel si okolí.

„Je tu námořnictvo?“ zeptal se.

Anna přikývla.

„Kolik lodí?“

Přesný počet plavidel neznala. „Možná dvacet,“ hádala.

Stále se na ni díval, ale zdálo se, že se soustředí jinam, jako by se v duchu ponořil do vzpomínek.

Dítě sálo z Annina prsu. Věděla, že ho musí vrátit otcí, i když stěží snášela pomyslení, že by se ho měla vzdát tak brzy.

„Je mi líto vaší ženy,“ řekla tiše.

„Nebyla to moje žena.“

„A co dítě?“

„Sirotek.“ Vyplivl to slovo tak nenávistně, že si Anna v ochranném gestu přitiskla nemluvně k tělu. Zloba, zuřivost, ale i něco hlubšího, pomyslela si. Jakési zoufalství, které nemělo jiný ventil než vztek.

„Potřebuješ pomoci.“ Mluvila jemně, snažila se ho uklidnit, bála se dalšího jedovatého švihnutí jazykem. „Jídlo a vodu.“

„Ne.“ Hrdlo měl tak vyprahlé, že stěží dokázal zachrochtat. „Nemohu tu zůstat.“

Opřel se o hůl a začal se belhat po pláži pryč.

„A co dítě?“ zavolala za ním.

Ohlédl se. S otočenou hlavou Anna neviděla popálenou půlku jeho obličeje a najednou si uvědomila, že mu není moc přes dvacet let. Před těžkou zkouškou, jež ho postihla, byl určitě hezký mladý muž.

„Jmenuje se Harry,“ zachraptěl. „Udrž ho naživu, jestli to dokážeš.“ Než se stačila zeptat, co to znamená, Ralph se odpotácel do mlhy.

Zatočila se jí hlava. Posadila se na okraj člunu a něžně hošíka chovala. Dost se napil a vrátila se mu zdravá barva.

Ležel jí v náruči se zavřenýma očima a spal. Občasné šklubnutí tváře prozrazovalo, že se malou hlavičkou honí sny.

Nebýt toho dítěte a tvrdého dřeva lodičky pod ní, Anna by si myslela, že se jí to setkání zdálo. *Odkud se tu Ralph Courtney vzal? Co by teď měla dělat?*

„Co to děláš?“

Ten hlas ji vyděsil. Provinile vzhlédla, i když neměla co skrývat. Objevil se její manžel Frank a hleděl na ni kulatými brýlemi se stříbrnými obroučkami.

„Neměla bys odcházet sama,“ pokáral ji jemně. „Kdo ví, jaká divoká zvířata se tu mohou potulovat.“

Pak si všiml člunu a mrtvé ženy v něm. Vytřeštil oči na Annu v promočených šatech a na dítě v její náruči. Zbledl jako stěna.

„Co proboha...?“

„Moře vyplavilo loďku na břeh. Slyšela jsem dětský pláč.“

Frank otevřel ústa, jako kdyby chtěl něco říct, a v obličejí mu zacukalo. Sundal si brýle a otřel si je o košili, jako by mu to mělo pomoci vidět jasněji a pochopit.

„Ten člun je z lodí jménem *Tiger*,“ ukázal na jméno napsané na přídi. „Ale v naší flotile žádná loď toho jména není.“

Zabořil prst do pukliny v okraji loďky, kde se dřevo roztrísťtilo, a vydloubl z ní kulatou hrudku olova.

„Kule z muškety. Ta loďka prošla bitvou.“

Anna zůstala nehybná a mlčela. Přidržela chlapečka pevněji a srdce jí bušilo jako o závod. *Co na to Frank řekne? Bude naléhat, aby se dítěte vzdala?*

Frank se podíval na mrtvou ženu a pak na dítě. Sjel pohledem k manželce a neunikl mu záblesk v jejích očích.

„Měli bychom to nahlásit.“

Měl samozřejmě pravdu, takový by byl správný postup. Ta žena – matka – měla určitě nějaké příbuzné, kteří by se měli dozvědět, co se s ní stalo. Přesto Anna v hloubi duše věděla, že je nikdo nikdy nenajde.

„Není-li rodina... Pokud se o dítě nikdo nepřihlásí... Chci si ho nechat.“

Zdálo se, že uplynula věčnost, než se Frank ozval. Svou ženu však miloval, a i když o tom nemluvil, truchlil nad dcerou, kterou ztratili, stejně jako ona.

„Je-li to opravdu sirotek, pak si ho, má drahá ženo, necháme.“

Anna vstala a pevně ho objala, takže se dítě tisklo mezi ně. „Děkuju,“ vydechla. „Děkuju ti. Vychováme ho jako vlastního. Přece jen budeme mít rodinu.“

Frank si nevšiml stop v písku, které vedly od člunu, doprovázeny kulatými otvory vytvořenými provizorní berlí. Anna se rozhodla, že mu o muži ze člunu neřekne. Frank by ho chtěl najít a to by mohlo skončit pro všechny špatně. Cítila, že Ralph Courtney není člověk, který by si přál být nalezen. A co hůř, Frank by mohl trvat na tom, aby si Ralph vzal dítě zpátky.

Mlha se zvedla a vynořilo se z ní stanové městečko. Anna slyšela štěbetání osadníků a díky vůni vaření si uvědomila, jak je hladová. Ve slunečním světle bylo těžké uvěřit, že Ralph Courtney je něco víc než pouhý výplod její fantazie.

Možná nikdy neexistoval, snažila se přesvědčit sama sebe, i když rudá podlitina v místě, kde ji chytil za zápěstí, dokazovala opak. Zasunula ruku do rukávu šatů, aby Frank pohmožděninu neviděl.

Nezáleželo na tom, Ralph Courtney odešel. Byla si jistá, že ho už nikdy v životě neuvidí.

O TŘI ROKY POZDĚJI...

„Existuje něco tak smutného jako pták, který nelétá?“
Muž seděl na balvanu a pozoroval tlupu tučňáků, jak se brodí ke břehu. Jmenoval se Marius Wessels. Měřil několik palců přes šest stop, měl široká ramena a silné paže. Hnědé vlasy se splétaly do nemotorné kštice kudrlinek, a přestože mu bylo teprve pětadvacet, masité rysy měl zvrásněné jako stará kniha. Přesto se mu při pohledu na tučňáky tvář rozzářila jako dítěti. Žádný z ptáků nebyl vyšší než dvě stopy, ale nesli se důstojně, s vystrčenou bílou hrudí a neužitečnými křídly visícími po stranách. Ušlechtilá, byť poněkud politováníhodná stvoření.

„Dívají se na nás a myslí si to samé,“ poznamenal muž vedle něj angličtinou se silným přízvukem. „*Hola, mogoes.*“ Jmenoval se Jobe a měl černou kůži, pocházel z jednoho z bantuských kmenů v africkém vnitrozemí. Byl skoro stejně vysoký jako Holanďan, léta strávená ve vězení očividně nezlomila pýchu zračící se v držení těla. Vlasy měl ostříhané nakrátko a paže po dvou letech tvrdé práce nápadně svalnaté. Nadloktí mu zdobil náramek ze slonoviny.

„Možná se na tebe podívají a pomyslí si, že jsi bratranec, hej?“ odsekl Marius a ukázal na místo, kde byla Jobeho ebonová kůže pokrytá bílým vápencovým prachem. „Jsi jeden z nich.“

Pokud Jobeho ta urážka zasáhla, nedal to najevo. Po dvou letech ve vězení se naučil své pocity skrývat. „Kdybych byl jedním z těch ptáků, odplaval bych.“

„Můžeš to zkusit, kdykoliv se ti zachce.“

Na druhé straně zálivu se proti modré obloze majestátně tyčil plochý vrchol Stolové hory. Mezi trestanci a horou se táhlo pět mil otevřeného moře, i když z jejich pohledu

obzor zkresloval vzdálenosti, takže se zdálo, že hladina je jen o málo širší než obyčejná řeka. Skutečný rozsah zátoky zůstával skrytý stejně jako proudy, velryby a žraloci, kteří číhali v ledových hlubinách.

Místo, kde stáli, se jmenovalo Robben Island, i když to byl sotva ostrov, na hladině oceánu pouhá tečka. Dokonce i na jeho nejvyšším bodě jste měli dojem, že silný příliv by jej mohl zcela zaplavit. Byl to holý pahorek řídce pokrytý zakrslými stromy a nízkými křovinami, nevhodný pro jakýkoli život kromě tučňáků a tuleňů. V očích kapské vlády ideální místo pro vězeňskou kolonii.

„Vstávat!“ vykřikl jeden z vojáků stojících na stráži. „Zpátky do práce.“

Trestanci se chopili krumpáčů a kladiv a vrátili se na skalní stěnu. Každý den museli nalámat určenou kvótu vápence. Když skončili denní práci, mohli se po libosti volně potulovat po ostrově. Někteří rybařili, jiní se starali o malé záhony, které obdělávali, aby si doplnili potravinové přiděly. Kdyby náhodou chtěli někteří vězni utéct, ať to klidně zkusí. Ostrov mohli snadno opustit – a o několik dní později vyplavilo moře jejich mrtvolu na břeh.

V lomu pracovali trestanci ve dvojicích. Jeden držel železný bodec, druhý ho zatloukal do skály. Když jeden chlap mlátí kladivem do dláta na rozbíjení kamenů jen půl palce od prstů svého partnera, buď to skončí rychlou katastrofou, nebo se mezi dvojicí vytvoří důvěrné pouto. Marius a Jobe spolu pracovali šest měsíců od chvíle, kdy Holanďan dorazil na ostrov. Zaujali obvyklou pozici – Jobe přidržel bodec, Marius máchal kladivem. Do očí jim vnikal prach a vyháněl z nich slzy, nemilosrdné slunce spalovalo holá záda.

„Až se dostanu na svobodu,“ zasnul se Marius, „nejtěžší věc, kterou kdy zvednu, bude džbánec piva.“

Rozmáchl se kladivem a odhalené svaly se zvlínily námahou. Ze skály vyrazil obláček písku a prachu.

„Budu mít velký dům, tučnou ženu a patnáct dětí a ty mi budou každý večer přinášet k večeři hovězí bifteky.“

Další úder, ve skále se objevila trhлина. „Já bych se rád vrátil ke svým lidem,“ zabručel Jobe. „A už nikdy nechci vidět bělocha.“

„Je to i naše země, ne? Musíš se o ni podělit.“

„Když říkáš *podělit*, zřejmě myslíš *dát*,“ zavrčel Jobe.

„A když *ty* říkáš *podělit*, myslíš tím, že nám ukradneš všechnen dobytek, ty černý darebáku.“ Marius znovu pozvedl kladivo. „Je to velký kontinent. Půdy by mělo být dost pro...“

Přerušil rozmach. Na skálu dopadl stín, jak se přiblížil dozorce na hnědákoví. Zvíře bylo protivné a neposlušné, za tu dobu, co trvalo osedlat ho, mohl dozorce dojít kamkoli na ostrově pěšky. Byl si však vědom svého postavení a nevynechal žádnou příležitost, aby se s ním pochlubil. V neváb-
ném ostrovním společenství se člověk musel chlubit i chabými privilegii, jichž se mu dostalo.

Vedle dozorce stáli dva vojáci a drželi mezi sebou muže. Byl to cizinec, nový vězeň, soudě podle toho, jak čisté měl šaty. Mladý muž něco málo přes dvacet, hladce oholený a s andělsky světlými vlasy. Nejednen trestanec na něj hleděl s neskrývanou touhou.

Nováček otočil hlavu a všechny chlípné myšlenky zmizely. Jeho pravá tvář, dosud skrytá, připomínala masku hadovitě zjizvené tkáně. Vlasy na té straně hlavy rostly nerovnoměrně, oko pozorovalo svět zpod napůl přimhouřených víček.

Vojáci postrčili nový přírůstek k dvojici trestanců. Dozorce natáhl ruku v bílé rukavici a ukázal na Mariuse.

„Ukaž mu, co má dělat.“

Pobídl koně a odjel, oba vojáci klusali za ním. Vězni se vrátili k práci a občas pohlédli na nově přichozího, který si jich okázale nevšímal. Jobe, zproštěn pracovních povinností, se opřel o skálu a ubalil si cigaretu.

Marius si pátravě prohlížel nového partnera. Toho chlapíka zřejmě v životě postihla katastrofální smůla. Utrpěl

znetvořující popáleniny a k dovršení všeho jej teď uvěznil. V modrých očích však nebyla ani stopa sebelítosti a nezraněný koutek úst se mu mírně zvedal v klidném úsměvu.

„Jak se jmenuješ?“ zeptal se Marius.

„Ralph.“

„Angličan?“

Muž pokrčil rameny. „Kříženec.“

„Takže *brak*, hej? Za co tě zavřeli?“

„Krádež.“

„Zloděje sem obvykle neposílají.“

„Záleží na tom, co ukradneš. V mém případě to bylo panenství guvernérovy dcery,“ usmál se Ralph.

Lomem se rozlehl smích. Ostatní muži přerušili práci a poslouchali. Představa, že by Ralph se svými ošklivými jizvami mohl někoho svést, se přičila zdravému rozumu. Ale když jste se mu podívali do očí a spatřili sílu a sebedůvěru, která z nich sálala, už vám ta myšlenka tak fantastická nepřipadala.

„Kolik jsi nafasoval?“

„Odsoudili mě na deset let. Ale neočekávám, že se tu zdržím déle než pár dní.“

Další smích, tentokrát s krutým nádechem.

„To si tu myslí každý,“ upozornil ho Marius. „Ale já ti povídám, že z téhle skály vedou jen dvě cesty. Když guvernér řekne, že můžeš jít – nebo v kabátě z prken.“

Ralph mlčel, ale koutek úst se mu zachvěl.

Oné noci leželi trestanci na kavalcích ve své cele, malé čtvercové místnosti z otesaného kamene vybavené dvěma patrovými postelemi, každá na jedné straně zamřížovaného okna, a otlučeným kbelíkem v rohu. Ralph, Marius a Jobe obsadili tři palandy, čtvrtá zůstala prázdná.

Holandan vyrýval hřebíkem do kamenné zdi své iniciály, což byla mravenčí práce, která ho zaměstnávala celé týdny.

Jobe seděl na pryčně s lojovou svíčkou a hloubal nad biblí. Ralph ležel na matraci s rukama založenýma za hlavou a poslouchal chrastění hřebíku a občasné zasyčení svíčky.

Marius přerušil práci a podíval se dolů z lůžka. „Pořád sníš o útěku, *braku*?“

„Myslel jsem na déšť,“ odpověděl Ralph.

„I v dešti se musí makat.“

„Nemyslel jsem africký déšť.“ Ralphův hlas zněl jako z dálky. „První polovinu života jsem strávil v Indii, druhou v Číně. Když tam přijde déšť, kapky padají jako střely a i v ten nejdeštivější den je vzduch pořád teplý jako krev.“

„Je to zatracený básník,“ zabručel Marius.

„Chtěl bych cítit chladný déšť na kůži.“ Jeho ruka se připlížila k jizvám na tváři. „Už to horko nemůžu vydržet. Chci být někde v čistotě a chládku.“

„A místo toho jsi věznem na Robbenu. Život je krutá milenka.“

Ralph si ho nevšímal. „Můj dědeček měl dům v Devonu... v Anglii. Otec měl jeho fotku v domku, kde jsem vyrůstal. Zíral jsem na ni celé hodiny, nedokázal jsem si představit místo tak zelené. Táta vyprávěl, že i léta jsou tam chladná.“

„To zní zatraceně pochmurně.“

„Až se odsud dostanu, vydělám jmění, odjedu do Anglie, koupím si ten dům a dožiju tam zbytek života.“

Marius si odfrkl. „Než slezeš z téhle skály, budeš mít polámaná záda a prsty tě budou tak bolet, že ani neudržíš vlastní penis.“

„Utéct nemůže být tak těžké.“ Ralph ukázal na mříže na okně. Železo bylo zrezivělé a malta, která je držela na místě, se drolila.

„Mohl bych je vytáhnout, kdy se mi zachce,“ prohodil Marius. „Ale kam bych pak šel? Nás nedrží v zajetí cela, nýbrž ostrov. Líní strážníci zamykají dveře jen na noc, protože se bojí, že se dostaneme ven a povraždíme je.“

„Nesnil jsi nikdy o tom, že bys byl někde jinde?“ zajímal se Ralph.

„Já?“ Otázka Mariuse překvapila. „Už mám dost života podle cizích pravidel, jasný? Až se dostanu ven, přejeďu se svým vozem přes řeku Kei a najdu si vlastní půdu, na které budu hospodařit. A budu volný jako pták.“

„To je země Xhosů,“ ozval se Jobe a vzhlédl od bible. „Jestli se tam ukážeš, moji lidé tě zabijou.“

Marius si zakřupal klouby. „Rád bych viděl, jak se o to ti kaffri pokusí.“

„Dostaneš, co si přeješ,“ odpověděl Jobe. „Až překročíš řeku Kei.“

„Ale já budu připravený.“ Marius se otočil k Ralphovi. „Víš, proč náš černej kamarád skončil tady? Je to zatracený rebel. Na východní hranici se pokusil vybičovat domorodé kmeny ke vzpouře a rozpoutat válku proti bělochům.“

Ralph si Jobeho prohlížel s novým zájmem. V Indii a v Číně se mnohokrát naučil nepodceňovat člověka kvůli barvě jeho kůže. Kdo strávil nějaký čas v Kapské kolonii, snadno spatřoval v každém černochovi sluhu nebo otroka. Ale když se teď Ralph díval na Jobeho a soustředil se na jeho osobnost, viděl v jeho očích hrdost a inteligenci.

„Proč jste chtěli začít válku?“

„Válku začali Britové.“ Jobeho hlas překypoval zlobou. „Když jsme se pak bránili, tvrdili, že to byla naše vina.“

„Nevěř mu.“ Marius si odfrkl. „Byla to obyčejná krádež dobytka, nic víc.“

„Jenomže ten dobytek se pásal na půdě, kterou jste sebrali mému lidu.“

Marius se usmíval, ale v jeho hlase zazněl nebezpečný podtón. Jobe se napjal jako válečník připravený k boji. Ralph žasl, že ti dva sdílejí tak dlouho jednu celou a ještě se navzájem nepozabíjeli.

„Když tak nenávidíš Brity, proč čteš naši svatou knihu?“ zeptal se Ralph.

Otázka odvedla Jobeho hněv od Mariuse, ale jen proto, aby se mohl zaměřit na Ralpha. „Ježíšovo slovo nepatří jen bílému muži.“ Aniž by se podíval do bible, recitoval: „Pán mě poslal, abych přinesl dobrou zprávu chudým, abych vyhlásil svobodu zajatcům a osvobodil utiskované.“

„Svoboda zajatců by byla pěkná věc,“ poznamenal Marius. „Kde ses naučil číst?“ chtěl vědět Ralph.

Jobe ztuhl a číhal na urážku, kterou snad Ralph zamýšlel. Když si uvědomil, že běloch je jen zvědavý, jeho napětí povolilo.

„Když jsem byl chlapec, moje matka pracovala pro bílého farmáře. Mlátil ji a dělal jí... horší věci.“

Marius vypadal, jako by se chystal říct něco prostořekého. Černochoův výraz ho přiměl změnit rozhodnutí.

„Když mi máma zemřela, utekl jsem. V divočině stála misijní stanice a v ní působil kazatel jménem John Weston. Našel mě a ukázal mi Ježíšovu cestu. Pak si ten farmář pro mě přišel, ale misionář se mě nechtěl vzdát. Prohlásil, že jsem dosáhl spásy.“

„Tady vidíš důvod, proč bychom neměli kafry vzdělávat,“ ušklíbl se Marius. „Překrucují náboženskou víru člověka proti němu.“

Ralph si ho nevšímal. „Jak ses dostal odtamtud až sem?“

„John Weston odjel zpátky do Anglie. Vrátil jsem se ke svému kmeni a snažil se naše lidi učit pravdě o Ježíši Kristu. Myslel jsem si, že kdyby se z nás stali křesťané, bílí muži by nás nepodváděli a nebojovali s námi.“

Ralph se zasmál. Jobe sevřel čelisti uraženou pýchou.

„Smál jsem se tomu, jak to na světě chodí,“ vysvětloval Ralph. „Tobě ne. Na vlastní oči jsem viděl, co Britové podnikají všude, kam přijdou. Proti místním použijí všechno, čím se od nich liší, ať je to barva kůže, bohové, nebo metody vlády. A pokud nenajdou nic, co by mohli zmanipulovat ve svůj prospěch, prostě si vezmou, co chtějí, pod hrozbou namířených děl.“

„V tom se můžeme shodnout.“ Marius vzal hřebík do ruky a začal znovu energicky škrábat do zdi. „Všichni víme, jaké to je, když nám zatracení Britové vezmou svobodu.“

Tři muži upadli do mlčení a každý z nich si hýčkal osobní sen o svobodě.

„Řeknu ti, kam půjdu,“ pronesl najednou Marius. Oči se mu rozsvítily a naklonil se přes okraj palandy. „Máte rádi příběhy? Tak já vám jeden povyprávím.“

Vytáhl dýmku a naplnil ji tabákem, zatímco ostatní čekali. Pokračoval, teprve až si zapálil.

„Stalo se to před několika lety. Vyrazil jsem si na lov k hranicím kolem Grahamstownu u Rybí řeky. Jednoho dne jsem rybařil u naplaveniny, když jsem na protějším břehu spatřil jakéhosi chlapa. Běloch a úplně nahý. Měl na sobě pouze klobouk na hlavě a přes rameno pušku.

Pomohl jsem mu přes řeku, vzal ho do svého tábora a dal mu deku. Byl to Francouz, jmenoval se Du Toit. Zeptal jsem se ho, odkud přišel.

„Z Kapského Města.“

„Tak to jsi ušel dlouhou cestu,“ já na to. „Kapské Město je tisíc mil opačným směrem.“

„To je pravda,“ souhlasil. „Vzal jsem to přes Karoo a Orange River, přes hory dolů k oceánu a teď zpátky sem. V životě jsi nespátřil takové věci, jaké jsem viděl já.“

Samozřejmě jsem mu nevěřil. „To ti muselo zabrat tři roky.“

„Pět let,“ opravil mě.

„Cos celou tu dobu dělal?“

„Lovil.“

„A nezískal jsi z toho moc, co bys teď mohl ukazovat, vid’?“ Ten chlápek totiž pil moje kafe a mohl vystavovat tak akorát holý zadek...“ Marius se zasmál.

„Podíval se na mě jako člověk, který spolkl diamant a vysral obyčejný kámen. „Ach, Búre, ty nemáš ani tušení... Teď na mě dolehly zlé časy, ale před šesti měsíci jsem byl nejbohatším mužem v Africe. Se svou zbraní jsem ze sebe udělal

lorda. Tam nahoře,‘ ukázal na sever, ‚jsou všemožná zvířata a skoro nikdo, kdo by je lovil. Měl jsem tolik kůží, že by to vystačilo na vydláždění všech ulic v Paříži, peří všech barev šperkovnice a slonoviny – celou horu klů. Tam nahoře je tolik slonoviny, že ji domorodci používají k opravě plotů nebo ji nechávají ležet v prachu.‘

Nevěřil jsem mu ani slovo, ale byl dobrý vypravěč a já se nudil, a tak jsem se ho zeptal, co se stalo dál.

‚Zvolil jsem špatnou cestu,‘ odpověděl. ‚Nahromadit bohatství je jedna věc, ale odvézt si ho úplně jiná. Kmeny žijící mezi tím a tady jsou hrozní lidé. Okradli mě o všechno, co jsem nahrabal, dokonce i o oblečení, které jsem měl na sobě. Pokusili se mě zavraždit. Kdybych neměl zbraň, nepřežil bych.‘ To už zabořil hlavu do dlaní. ‚A tak mě teď vidíš před sebou, ubohý stín člověka, kterým jsem kdysi byl.‘

Byl z toho tak smutný, že jsem mu skoro věřil. Nabídl jsem mu něco ze svých zásob. Jídlo zhltal jako hladový vlk a koňak mu chutnal ještě víc. Seděli jsme u ohně a on mi vykládal o místech, která navštívil. ‚Marius se odmlčel, ponořený do vzpomínek. ‚Byl to moc dobrý vypravěč.‘

Zamrkal a pokračoval: ‚Druhý den ráno jsem se probudil a on byl pryč.‘ Posadil se zpátky na palandu a potáhl z dýmky. ‚Pak už jsem ho nikdy neviděl. Ale na jeho příběh do smrti nezapomenu. Až budu zase volný, možná se vydám na sever a vyhledám tu jeho zaslíbenou zemi.‘

V místnosti se rozhostilo ticho. Každý z nich zíral do prázdna, osamělý se svými myšlenkami.

‚Říkal, jak daleko ta zaslíbená země leží?‘ zajímal se Ralph.

‚Čtyři sta mil severně od Rybí řeky.‘ Marius vyfoukl oblak kouře. ‚To přece nemůže být pravda. Kdyby taková země existovala, už by tam někdo dávno odešel, nemyslíš?‘

‚Nemusel se tam dostat, když cestu střeží Xhosové,‘ namítl Jobe.

„Ja.“ Marius si povzdechl. „A i kdyby tam ta zaslíbená země nakonec byla a ty ses probojoval po souši kolem Xhosů a nashromáždil veškerou slonovinu, o které se ti kdy zdálo, pořád musíš vyřešit stejný problém jako ten Francouz. Zbohatneš jen tehdy, když tu slonovinu dokážeš dostat ven.“

„A co po moři?“ nadhodil Ralph.

„Vyloučeno. Tisíc mil za Port Elizabeth neleží jediný přístav. Žádná cesta dovnitř – a žádná cesta ven.“

Ralph se posadil tak prudce, že se málem praštil hlavou o palandu nad sebou. „To není pravda.“

„Cože?“

„Existuje místo, kde by mohla loď zakotvit.“

Marius si ho prohlížel přes hlavičku dýmky. „Mluvil jsem s každým námořníkem, kterého jsem potkal, a všichni mi tvrdili to samé. Skály, útesy a písečné přesypy, nic jiného na tom pobřeží nenajdeš.“

„Ne,“ ohradil se Ralph tiše, ale neústupně. „Je tam zátoka, jenomže vjezd do ní se skrývá za výběžkem pevniny. Námořníci se bojí zrádných proudů v blízkosti břehu, a tak se drží dál na otevřeném moři a zátoku nikdy nespatri. Vede do ní úzký kanál, ale i tak se člověk pořád děsí, že najede na mělčinu. To by riskoval jen blázen. Ale když udržíš nervy na uzdě, vpluješ do zátoky, kde můžeš přistát a bezpečně zakotvit.“

„Tys tam někdy byl?“ vyhrkl Jobe.

„Ne,“ připustil Ralph.

„Pohádky,“ ušklíbl se Marius. „Jak to víš?“

„Táta měl mapu a podle ní to místo našel. Jmenuje se záliv Nativity.“

Marius nevěřicně zkřivil obličej, nic však neřekl. Ralph mluvil s takovou jistotou, že jak Jobe, tak Marius cítili, že by se nemuselo vyplatit odporovat mu.

Nakonec se Marius zasmál. „Když to říkáš, Angličane. A třeba někdy tento bohem zapomenutý ostrov opustíme, najdeme loď a vydáme se do té tvé tajné zátoky. A pokud bude existovat, stanou se z nás boháči.“

„Tak snadné to nebude,“ varoval Jobe.

Marius po něm mrštil kouskem omítky. „Nikdo tě nepřízval, kaffře.“

„Jak se chceš domluvit s místními lidmi? Tak, aby tě na místě nezabili?“

„Francouz říkal, že tam nikdo nežije.“

Jobe obrátil oči v sloup. „Jako že žádní lidé? Nebo žádní běloši?“

„Budeme potřebovat tlumočníka,“ souhlasil Ralph. „Půjdem všichni tři. Jako rovnocenní partneři.“

„Partneři?“ Marius zavrtěl hlavou. „Ty ses zbláznil, *braku*.“

„Myslím to vážně. Vyděláme pořádné jmění.“

V Ralphově hlase opět zněla nezpochybnitelná jistota. Kdybyste ho slyšeli, pochopili byste, že věří všemu, co říká, a cítili byste, že tomu musíte věřit i vy sami.

Marius zamrkal. „Výborně. Partneři. A až získáme jmění, rozdělíme se rovným dílem, jo?“

„Přesně tak,“ potvrdil Ralph. „Tři rovné díly.“

Jobe si plivl do dlaně a nastavil ji. Ralph udělal totéž. Po chvílce váhání se přidal i Marius. Tři muži se mlčky chytili za ruce a každý rozjímal o své části společného snu.

Pak se znovu prosadil selský rozum.

„Povídačky a nesmysly,“ ušklíbl se Marius a stáhl ruku. „Pomůžou ukrátit čas, to jo, ale k čemu jinému jsou dobré? Pořád tvrdneme na téhle zatracené skále.“

Ralphovi se zaleskly oči. „Jak jsem řekl. Nehodlám tu trčet dlouho.“

VÝCHODNÍ KAPSKO

Anna Waiteová ležela na tvrdém lůžku a poslouchala, jak ve tmě venku bzučí hmyz. Její manžel Frank ležel vedle ní ponořený do hlubokého spánku. O pár kroků dál slyšela malého Harryho lehce pochrupovat v kolébce ze dřeva kapského vavřínu, kterou pro něj Frank vyřezal. Sedával u krbu večer co večer a pracoval na Harryho postýlce. Byla to jediná věc, kterou vlastnili a která byla vytvořena spíše z lásky než z nutnosti.

Anniny bolavé končetiny toužily po spánku, jehož se jí zoufale nedostávalo, ale přinutila se zůstat vzhůru. Sama pro sebe měla pouze tyhle tiché chvíle ve tmě. Ležela vzhůru s rukama sepjatýma na hrudi a snažila se spočítat svá požehnání.

Nebylo to jednoduché.

Když poprvé spatřila jejich nový domov, věřila, že se dostala do nebe. Stáli v houštině stromů na vrcholu kopce a dívali se přes svůj pozemek. Nabílené kameny označovaly hranice, kde vládní úředníci zaměřili parcelu, a táhly se až k modrému obzoru. Přímo před nimi klesal terén do rokle, kde se na břehu potoka zelenala žírná tráva. „Tolik země,“ vydechla, objala dítě a radostně se zahleděla na Franka.

„Tohle je ráj.“

„Tak to tedy pojmenujeme,“ odpověděl Frank, „Rajské údolí.“

Nakonec všechno dopadlo jinak, zasáhla realita. Každý den jim uštěďřovala tvrdé lekce, tisíce nezdarů a zklamání. Potok v rokli vyschl a devět měsíců v roce zbyl v korytě jen prach. Získali sto akrů, ale více než polovina z nich byla tak kameňitá, že se na nich nedalo hospodařit. Frank lámal a otupoval nástroje, když se pokoušel balvany vykopat, a nakonec musel marnou snahu vzdát. Rozlehlé travnaté louky nabízely

ideální pastvu pro dobytek, ale guvernér jim zakázal vlastnit jakékoliv zvíře v obavě, že by vyprovokovali nájezdy xhošských kmenů přes nedalekou hranici.

A tak okopali pole na vrcholu svahu a oseli je pšenicí. Frank zkusil kopat v korytě potoka v rokli a hluboko pod povrchem narazil na vodu. Zavlažování představovalo neuvěřitelnou dřinu. Každý den nabírali vodu do kbelíků a vynášeli je do kopce. Stezka od studny kolem domu a nahoru na pole ztvrdla jako mlat po nesčetných výstupech, které Anna s těžkými vědry podnikla.

Frank namáhavou prací silně zhubl, oči se mu neustále leskly únavou. Každou noc studoval zemědělské příručky ve světle jediné lampy, kterou vlastnili, ovšem tyhle brožury byly určeny pro anglické farmáře, kteří pracovali na měkkých anglických polích. Dokonce i světové strany na růžici kompasu byly převrácené. Ukázalo se, že tady na opačné straně rovníku, kde slunce dosahuje zenitu na severu, není pole orientované k jihu tak cenné.

Útrapy na ně dopadaly jako údery kladiva do dřeva a vyrývaly na jejich tělech nové vrásky. Stálými společníky se jim staly starosti, bolest a hlad. Ovšem s každou překonanou výzvou se naštěstí začal rýsovat nový život. Dům si postavili v mělké prohlubni na úpatí kopce. Bylo to skromné obydlí. Jejich chalupu v Lancashiru sice sužoval neustálý průvan, ale ve srovnání s tím, kde žili teď, to byl hotový palác. Museli se spokojit s jedinou místností s trémovou kóstrou, hliněnými stěnami a střechem pokrytou rákosou. Doma v Anglii by to lidé považovali za ovčín. Když zapálili oheň, domek se tak naplnil kouřem, až se Anna bála, že se Harry udusí. Ve večerních hodinách pronikal prasklinami ve stěnách vítr. Nicméně to byl jejich vlastní příbytek postavený *jejich* rukama na *jejich* půdě. Anna ho v rámci možností zařídila co nejvíc domácky, použila těch několik málo drobností, které měli. Ze stanu, se kterým přijeli, ušila závěsy a natrhala čerstvé divoké květiny, žluté proteje a ohnivě lilie. Frank vyryl drny a kolem

domu zbudoval zídku, Anna v ohrazeném prostoru založila vlastní zahradu – mnohem větší, než o jaké by se jí doma v Anglii mohlo zdát. Osázela ji dýněmi, mrkví a zelím a přidala sazenice divokých bylinek, které objevila v okolní krajině. Od jednoho ze sousedů se jí podařilo získat fíkovník, který zasadila u proutěné branky.

Země začala – postupně a s tvrdošíjným odporem – podléhat jejich snahám. Když se z brázd vynořily první zelené výhonky pšenice, Anna a Frank tančili na poli a točili se s Harrym kolem dokola, až výskal blahem. Týden po týdnu sledovali, jak úroda roste. Objevily se listy. Vytáhly se do výšky a pak klesaly jako ochablé prapory.

Z nejvyšších listů vyrašily pupeny. Z každého vyrostl dlouhý naditý klas, zdroj vzácného zrna. Stále hladová Anna si už představovala, kolik mouky získají. Někdy se po večerech procházela mezi pšeničnými klasy, které jí teď sahaly téměř po prsa, a rukama prohrabávala řádky hedvábného obilí. Fantazie jí vykreslila zrna rozemletá na mouku, která se pak proměnila v horký zlatohnědý bochník. Snila, jak bude vonět chléb čerstvě vytažený z dřevem vytápěné pece, jak jim po prstech stéká pramínek másla – pokud se jim podaří nějaké sehnat – a rozpouští se ve střídce. Břicho ji bolelo nekonečným hladem, věděla však, že se musí obrnit trpělivostí. Odložila představy stranou a zaměřila pozornost na Harryho.

Jak rostlo obilí, stejně rostl i chlapec. Zkoušel se posadit a pak lézt. Tělíčko se zakulatilo. Rtíky mu často zvlnil úsměv, začal žvatlat. Právě chlapec byl důvodem, proč pracovala od úsvitu do soumraku. Proč ryla rukama v hlíně, až jí krvácely nehty, a necítila rozbolavělá záda. Byl tím nejcennějším darem, který jí tato země poskytl.

Pšenice se v jasném svitu africké oblohy změnila ze sytě zelené na žlutou, téměř zlatavou. V klasech dozrála tučná zrna. Frank během těchto dlouhých, spalujících horkých měsíců často odjížděl pracovat na farmách bohatších usedlíků, aby mohl koupit rýži a proso a nasytit rodinu, dokud

nebudou moci sklízet vlastní úrodu. Celé týdny se Anna musela starat o Harryho, zalévat pšenici, plít pole a sama pečovat o zeleninovou zahradu. Při tesání dřeva jí zesílily paže. V noci často ležela na slavníku, Harry se tiskl těsně vedle ní, poslouchala, jak v dálce řvou lvi, a přemýšlela, zda by hliněné stěny a proutěné dveře odolaly divokým šelmám, kdyby zaútočily.

Některým problémům se bohužel vyhnout nedokázala.

Jednoho rána kráčela bosýma nohama po udusané stezce k pšeničnému poli a tiskla si Harryho na prsa. Frank byl pryč. Slunce vyšlo nad hřeben a zalilo stráž okrovým úsvitem.

Zdálo se, že každý kámen a stéblo trávy září tajemným světlem. Pšenice změnila barvu ze zlaté na růžově červenou. Přecházela přes pole, předloktím přidržovala Harryho a volnou ruku hladila nalité klasy. Zanedlouho nastane tolik očekávaná sklizeň.

Pak pohlédla dolů a uviděla, že má ruku potřísněnou karmínem a noční košili posetou hustými červenými šmouhami, jako by procházela jatkami. Kde se to vzalo? S narůstajícím zděšením se podívala na obilí kolem sebe a uvědomila si, že červená barva je na samotné pšenici. Červenohnědý prášek rozsypaný na stéblech a listech jako rez na kusu železa.

Nejdřív ji nenapadlo, co by to mohlo být. Pak si vzpomněla na větu, kterou četla v jedné z Frankových zemědělských příruček – slova, která každého farmáře přiváděla k zoufalství.

„Rzový mor,“ zamumlala zděšeně.

Rzi jsou parazitické houby, které napadají rostliny, zejména obiloviny.

Anna se nekontrolovatelně rozvzlykala a po tvářích se jí koulely slzy. Když je setřela, všimla si, že jí na ruce zůstaly tmavě červené šmouhy.

Na tuto pohromu neexistoval žádný lék. Úroda byla ztracena.

Frank se večer vrátil. I jemu ta nešťastná zvěst zlomila srdce, ale utěšoval manželku, jak nejlépe uměl.

„Příští rok to bude lepší.“

Cítila, jak se jí žaludek svírá hladem. „Pokud do té doby vydržíme.“

Přežili díky laskavosti druhých. Během plavby se Anna spřátelila s manželskou dvojicí Simonem a Margaretou Armstrongovými. Přestože Armstrongovi trpěli podobnými útrapami jako Waiteovi, jejich půda byla lépe zásobena vodou a houbový parazit jejich úrodu nenapadl. Anna se snažila na štěstí svých přátel nežárlit.

Frank začal pracovat na farmě Armstrongových a Anna pomáhala Margaretě s praním prádla a úklidem. Vydělali si dost, aby přežili zimu a znovu oseli horní pole pšenicí. Na jaře následujícího roku se však ničivá nákaza objevila znovu.

„Jak nás to mohlo postihnout dvakrát za sebou?“ naříkala Anna. Měla pocit, že trpí jako biblický Job. Věřila, že na ně Bůh seslal trest, ovšem z důvodů, které nedokázala pochopit.

A jako by parazitické houby nestačily, přidaly se další pohromy. Housenky jim sežraly zeleninu a mšice zamořily brukve. Horké letní větry způsobily, že fazole uschly. Po dvou letech našetřili z Frankovy práce dost, aby si koupili krávu na mléko. Guvernér výslovně zakázal vlastnit dobytek, ale Anna si říkala, že je to jen jedna kráva a že ví o deseti dalších rodinách, které udělaly totéž. Pak ale přestalo pršet, tráva zhnědla a kráva strádala hladem. Nezbyvalo jim nic jiného než ji zabít. Ubohé dobytče bylo tak vyhublé, že mu na kostře nezbylo téměř žádné maso.

Jedinou útěchu přinášel Anně malý Harry. Dosáhl tří let – poskakující batole se potulovalo po farmě a neustále myslelo na neplechu. Mnohokrát ho Anna musela zachraňovat ze stromu, na který vyšplhal příliš vysoko, nebo mu obvazovat pořezané koleno po výpravě do skal v rokli. Žasla nad jeho energií, i když ji trápil pocit viny, že ho nedokáže dostatečně nakrmit. Při každém jídle mu dávala skoro celou svou porci, ale rychle rostoucímu chlapci ani to nestačilo.

Třetí jaro působil osev pšenice jako akt vzdoru, potvrzení neutuchající naděje. Každé ráno, když Anna vynášela vodu nahoru na pole, dělalo se jí špatně strachem z toho, co tam najde. Třetí rok po sobě se to přece nemůže stát! *Tolik jsme toho vytrpěli*, modlila se v noci. *Bože, snažně tě prosím, požehnej nám tímto jediným milosrdenstvím.*

Když se narudlé skvrny objevily znovu, sotva jí zbývaly slzy k pláči. Pole spálili, popel zaryli do země. Někteří farníci přinášeli do šest mil vzdáleného malého kostelíka, který Waiteovi navštěvovali, koše se zeleninou a bochníky chleba, které napekli, pro méně šťastné členy komunity osadníků. Ale i tihle dobří lidé si udržovali ostrážitý odstup, když si mysleli, že se Anna nedívá. *Waiteovi mají smůlu*, šeptali si. *Náš Pán je trestá za něco, co udělali. Pro jistotu se od nich držíme dál, aby nás neposkvrnili.*

Přestože se sucho protahovalo, zásoby indické kukuřice jim došly a pytel rýže splaskl, jednu myšlenku Anna nikdy nevyřekla nahlas: *Měli bychom se vrátit do Anglie.* Frank tomuto pozemku zasvětil srdce. Kdyby měl po tom všem, čím si prošli, přiznat neúspěch, zlomilo by ho to.

Při pouhém pomyšlení na návrat domů se Anna cítila, jako by se dopustila nevěry. Stále Franka milovala, přestože jejich manželství prošlo zkouškou strádání, hladu a všemi omezeními jednopokojové chatrče. Ale jakmile jí v hlavě vzklíčila myšlenka na Anglii, nedokázala ji zapudit. V noci se jí zdálo o dešti a zelené trávě, měkkém másle a pečeném mase. S provinilým pocitem pak přesvědčovala sama sebe, že by měla být vděčná za to, co má.

Probudil ji rachot hromu. Poslouchala, jak se údolím rozléhá ozvěna. Když dozněla, zaslechla další zvuk, jakési šustění, tak dávno zapomenuté, že ho zprvu nepoznala. A pak, v návalu radosti, pochopila, co to je. Déšť.

Děšť znamenal naději. Na indickou kukuřici už zapršelo pozdě, ale možná ze zahrady sklídí nějakou zeleninu. Kdyby jí bylo dost, mohla by ji prodat na trhu v zátocě Algoa.

Na střechu bubnovaly těžké kapky. Nebyl to lancashirský déšť, který jste sotva cítili, dokud jste neměli mokrou kůži, ale africký lijavec, který padal jako kameny a prodíral se chatrnými došky. Cítila, jak jí obličej smáčí kapka a pak další. Brzy voda stékala po stěnách a hromadila se na hliněné podlaze.

Údolím burácelo hromobití. Probudí Harryho? Prudký déšť zněl jako proud štěrku, který se valí z velké výšky. A ozval se také nový zvuk, tichý hukot tak hluboký, až se zdálo, že otrásá zemí. Jako dunění hromu, které nikdy neutichá.

Natáhla ruku k Frankovi, který ležel vedle ní.

„Franku...? Franku...? Vzbud' se! Co je to za hluk?“

Na okamžik zvedl hlavu a snažil se zorientovat. „To je určitě potok, který teče v rokli.“

„Dostane se až k nám?“

Políbil ji. „Musela by to být záplava biblických rozměrů, aby nás tady ohrozila.“

Přesto chtěla mít své dítě vedle sebe. Vstala z lůžka a přešla k Harryho postýlce.

Dostala se na půl cesty přes pokoj, když oblohu roztrhl blesk a zadním oknem ozářil chatrč. Podívala se ven a na zlomek vteřiny spatřila krajinu zalitou modrým elektrickým světlem.

Pak se noc opět ponořila do černočerné tmy a Annina mysl vstřebávala vjem, který zaznamenaly oči. Svah zmizel a na domek se valilo něco, co vypadalo jako mořská vlna.

Frank měl pravdu – mohla se k nim dostat pouze potopa podobná té, která je popsána v knize Genesis. A to se také stalo. Jako kdyby se Bůh rozhodl znovu zbavit zemi hříšníků.

Oknem prorazil sloup vody, jako by někdo otevřel stavidlo. V okně chybělo sklo, ale i kdyby tam bylo, jednoduše by se roztránilo. Mohutný příval narazil Anně do obličej

a hrudníku a odmrštil ji přes celou místnost. V hliněné stěně se otevřely díry, jimiž se valila voda.

Ve tmě cítila, jak hladina děsivě rychle stoupá. Místnost se plnila vodou.

Anna se s námahou postavila, bojovala s vodou, která se na ni valila, promáčela jí noční košili a tiskla ji ke stěně. Ocitla se zpátky v oceánu jako v den, kdy našla Harryho, a celý svět se obrátil proti ní. Musí chlapce znovu najít.

Znovu se zablysklo a Anna s hrůzou postřehla, že voda zvedla Harryho postýlku a odnáší ji ke dveřím. Každým okamžikem ji smete do tmy, dolů do rokle a roztříští na kusy.

Vrhla se přes dveře a zapřela se rukama o rám. Dřevěná postýlka do ní narazila jako utržený vor. Stála však pevně, věděla, že tvoří jedinou zábranu mezi hochem a bouří venku.

Harry začal křičet a házel sebou sem a tam, ale tím jen vyvedl postýlku z rovnováhy. Převrátila se a Harry se skutálel do vody. S přidušeným výkřikem zmizel pod hladinou.

Anna se vrhla kupředu. Zoufale máchala pažemi ve tmě, pod vodou nahmatala Harryho tělo a chňapla po něm. Podařilo se jí popadnout límec noční košilky a přitáhnout ho zpátky k sobě, ale pustila se dveřního rámu. Ztratila ukotvení, tlak záplavy ji zvedl ze země a na zpěněné vlně ji vynesl ze dveří.

Za zády uslyšela obrovskou ránu. Domek zmizel v explozi vodní tříště, bahna a roztříštěného dřeva. Proutěné a hliněné stěny se zborily a střecha se zřítíla, odplavená zkázonosným příbojem.

„Franku!“ křičela znovu a znovu a pevně svírala dítě, zatímco s ní vzdouvající se voda zmítala a točila dokola. Něco ji zachytilo – jako pavučina nebo obří ruka – a drželo ji tak pevně, že se napřímila a valící se proud se o ni tříštil. Voda jí pronikla do úst a hrdla. Ulekla se, že se utopí. Ať se svíjela a házela sebou sebevíc, nemohla se osvobodit.

A pak se mohla znovu nadechnout. Voda odtékala. Brzy jí klesla ke kotníkům.

Otevřela oči, ale tím se nic nezměnilo. Noc byla příliš temná, aby něco viděla. Jednou rukou šmátrala kolem sebe, zatímco druhou svírala Harryho. Nahmatala ostatné větvičky a uvědomila si, že ji povodeň odnesla k fíkovníku, který zasaдила u zahradní branky. Kdyby je stromek nechtyl, přival by jí i s Harrym odnesl do rokle. Slyšela hukot vody, která se jí valila jako zvířená kaskáda.

Byla tma a stále přšelo. Zvedla Harryho na vidlici stromu, bezpečně nad ustupující vodu.

„Počkej tady,“ přikázala mu. „Počkej.“

Ovinul ruce kolem kmene. Anna se brodila po svahu, bažinou, která kdysi bývala její zahrada, až k troskám domku. Zvedala rozbité trámy a jeden po druhém je odnášela. Volala manžela jménem, dokud jí nevyschlo v krku a neochraptěla.

„Kde jsi?“ křičela. „Franku, miláčku, kde jsi?“

Našla ho, až když se rozednívalo. Ležel pod hromadou drnů a trámů obličejem dolů v blátě, bezvládný a nehybný. Zátylek se mu zalil krví v místě, kam ho zasáhl jeden z trámů. Úder ho buď v okamžiku zabil, nebo ho poslal do bezvědomí a on se utopil.

Anna klesla na kolena do bláta a na tvářích se jí mísily slzy s deštěm. Strašlivá prázdnota jí znecitlivěla končetiny.

„Mami...?“

Harry neuposlechl její pokyny, slezl ze stromu a následoval ji k ruinám domku. Teď stál vedle ní a zíral na otcovo studené, zakrvácené tělo. Chtěla mu zakrýt oči, ale na to už bylo pozdě.

„Ach, můj anděli,“ řekla tiše a cítila, jak jí po tvářích stéka jí horké slzy. Objala hošíka a přitiskla ho k sobě. „Odešel do Hospodinova domu.“

Harry se k ní přivinul, jako by se jí snažil utěšit. Prosté gesto jí naplnilo žalostným smutkem.

„Co budeme dělat?“ zeptal se.

Otázka malého dítěte byla tak nešťastná a nevinná, že na ni nedokázala odpovědět. Jediné, co mohla dělat, bylo pevně ho držet a zpívat mu oblíbenou ukolébavku:

Princi můj maličký spi,
ptáčekové sladce již sní,
dřímají luhy i háj,
usíná celičkový kraj...

Za denního světla jasně viděla rozsah katastrofy. Poblíž vrcholu kopce za domem se nacházela přírodní terasa. Zase-
li tam pšenici – byla to nejúrodnější půda na přiděleném
pozemku. Dešťová voda stékala z výšin nad nimi, až se pře-
ničné pole proměnilo v široké jezero. Když přeteklo, jako by
se protrhla mohutná hráz. Proud našel pěšinu, po které Anna
vynášela vodu na pole, a ta přivedla záplavu přímo k domku.

Posbírala těch pár věcí, které měla a které jako zázrakem
zůstaly neporušené. Bylo toho žalostně málo, ale když se
prohrabovala troskami domu, našla jednosvazkový soubor
románů Daniela Defoea – *Robinson Crusoe*, *Kapitán Single-
ton*, *Král pirátů* –, který s sebou přivezla z Anglie. Frank jej
koupil pro syna, v nějž doufal, příběhy o štěstí a dobrodruž-
ství na divokých březích Afriky.

Byla promočená a otlučená, ale vazba kupodivu vydržela.
Uctivě, jako by to byla bible svatá, položila knihu na kámen,
aby uschla.

Anna našla jeden ze závěsů, který ušila z plátna stanu,
v němž po vylovení bydleli, a omotala si ho kolem těla jako
provizorní oděv. Noční košili měla roztrhanou na cáry.

Probírala trosky a hledala jejich nářadí – krumpáče, seke-
ry, motyky a lopaty –, ale povodeň je všechny spláchla, takže
nemohla Frankovi vykopat hrob. Slzy a pot jí stékaly po tvá-
řích, když jeden po druhém vytahovala kameny z promáčené
půdy a opatrně je vršila na manželovo tělo. I když věděla, že
je mrtvý, iracionální část mysli se stále obávala, že mu ublíží.

„Proč jsi na tatínka položila tolik kamenů?“ zeptal se Harry.
„Nezastaví ho v letu do nebe?“

„Jeho duše už odešla,“ vysvětlovala. „Dělám to proto, abych ochránila jeho tělo.“

Ze dvou kusů rozbitých střešních trámů svázaných kusem plátna vytrženým ze závěsu vyrobila primitivní kříž. Koktavě pronesla ztrhaným hlasem plačtivou modlitbu. Měla pocit, jako by pohřbívala půlku sebe samotné. Harry se jí držel za ruku, ale neplakal.

Později by si už nevzpomněla, jak dlouho stála u Frankova hrobu. Teprve až ji chlapec zatahal za ruku, uvědomila si, že se den chýlí ke konci. Neměli žádný úkryt a za soumraku vyrážejí lvi na lov. I za dobrého počasí jí to k sousedům trvalo docela dlouho, a to šla sama. Teď, kdy stezky vyplavila bouřka a musí nést Harryho, jí krušná pouť zabere celé hodiny. Sebrala skrovný majetek a vydala se na cestu. Až příliš dobře si uvědomovala, že z laskavosti přátel může žít jeden nebo dva dny, možná týden, ale pak už nemá kam jinam jít než do zálivu Algoa.

Na vrcholu hřebene se ohlédla do zpustošeného údolí, které kdysi bývalo její zemí naděje a příslibu. Vzpomněla si na okamžik, kdy ho spatřila poprvé. *Tohle je ráj*, žasla tehdy. Teď z něj zůstal jen obraz zkázy – bouří rozvířené bahno a hrob muže, jehož nazývala svým manželem.

Zvedla Harryho, odvrátila se od minulosti a vykročila vstříc neznámu.